

σκοτωθῶνε. Τέτια πεποιθήση εἶχανε καὶ ὅτῳ 21 οἱ δικοὶ μας καὶ θαματουργήσανε· τέτια πεποιθήση μᾶς ἔλειψε ὅτῳ 97 καὶ καταρξίλευτήκαμε.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΕΣ φημερίδες χαρακτηρίζουν, λέει, προδότη κείνον πού ἀποκοπήσει νὰ παῖ πῶς δὲν εἴμαστε ἀνώτεροι καὶ ἐπὶν ξηρὰ καὶ ἐπὶν θάλασσα ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Πάρ' τες καὶ ὅτῳ γάμο σου! Κι ὁ λαὸς τίς χάρτει τίς χοντροφτυιές τους· ἔτσι σιγὰ σιγὰ θάρξινήσουμε, ἀλλὰ 97, νὰ δείχνουμε τὴ γροθιά μας ὅτῳ Σερφάτ.

Πόλεμο πάλι ὀρέγονται οἱ Πατριωτικέ. Καὶ ξέρετε, ὄχι γιὰ κανέναν ἄλλο λόγο, παρὰ μοναχὰ γιὰ τὴν κυκλοφορία τους! Ἄ γίνει, ὄχι πόλεμος, μὰ καὶ μιὰ ἐπιστράτευση μοναχὰ, θὰ ξεδουλεύονται μὲ τίς χιλιάδες τὰ φύλλα τους, θὰ βγαίνουν παραρτήματα δις τὴν ὥρα καὶ ἕποχτήσῃ ἡ καθεμιά τους ἀπὸ ἓνα δὺ ἀκόμα ταχυπιστήρια.

Τάλλα ποιὸς τὰ λογαριάζει;

ΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ τοῦ τράμ νικήσανε καὶ τοὺς ἄξιζε μιὰ τέτια νίκη. Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει τί τραβοῦν αὐτοὶ οἱ δυστυχομένοι ἄρθρωποι καὶ πόσο ἐλεεινὰ κ' ἐξουτελιστικὰ πληρώνονται γιὰ μιὰ τέτια ξεθεωτικὴ δουλιὰ πού ἔπρεπε διπλάσια καὶ τριπλάσια νὰ παίρνουν. Κ' ἔτσι τὸ περατμένο Σαβάτο πού ἀπεργήσανε, ὁ κόσμος δὲν ἀγανάχτησε γιὰ τὴν ἀπεργία τους, μὰ τὸ ἀναντίο, τοὺς συμπόνεσε καὶ καταξάρησε γιὰ τὴ νίκη τους.

Ἡ Ἐταιρία ἀναγκάστηκε νὰ ὑποχωρήσει καὶ νὰ μισολογαριάζει γι' ἄρθρωπους τοὺς ἴσαμε χτέ: σκλάβους της. Ἀργότερα, μὲ μιὰ δευτέρη ἀπεργία, θὰ ξαναγκαστῇ σὲ ὀλοκληρωτικὰ ἀναγκώριση τοῦ ἄρθρωπισμοῦ τους.

ΜΑΣ γράφει ἓνας ἀναγνώστης μας ἀπὸ τὴν Πάτρα (καὶ συμφωνοῦμε σὲ ὅλα μαζί του) πῶς θάπρεπε κάποιος δικός μας, παραλῆς, νὰ τυπώσῃ μ' ἑξοδὰ του σὲ φυλλαδάκι κομπὸ τὴν Ἀπολογία πού τυπώσανε στὸν περαιομένο «Νουμᾶ» τὰ Κρητικίσματα γιὰ τὸ Γλωσσικὸ ζήτημα, καὶ νὰν τὴ μοιράσει σὲ χιλιάδες ἀντίτυπα σὲ κάθε γωνιά τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

«Καινούρια πράματα» (παρτηρεὶ ὁ ἀναγνώστης μας) δὲ μᾶς εἶπαν. Μᾶς εἶπαν τὰ γνωστὰ σὲ μᾶς, τοὺς κάπως μπασιμένους σὲ γλωσσικὸ ζήτημα. Μὰ καὶ αὐτὰ τὰ γνωστὰ μᾶς τὰ εἶπαν μὲ τέτιο τρόπο καὶ μὲ τέτια εἰσιρά, πού μᾶς τὰ παρουσίασανε γιὰ καινούρια. Ὡστόσο δὲν πρόκειται γιὰ μᾶς. Πρόκειται γιὰ τοὺς ἄλλους, γιὰ τοὺς πολλοὺς, πού δὲν ἔχουνε κἄν ἰδέα γιὰ τὸ μεγάλο τὸ ζήτημα καὶ πού διαβάζοντας ἓνα τέτιο φυλλαδάκι ἔνν τὸ νιώτουν ἄμειως καὶ θὰ δοῦνε πόσο στενὰ εἶναι συνεδεμένη ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ μας, ἀκόμα καὶ αὐτὴ ἡ ἔθνικὴ μας ὑπαρξίη, μὲ τὸ Γλωσσικὸ τὸ ζήτημα.»

ΚΑΜΑΡΩΣΤΕ ἴσαμε πού μπορεί νὰ στάσει τὸ δασκα-

μὲ τὴν τελευταία δέηση τῆς ἰστορίας της) Ὡ, ἀδερφε μου!

ΣΥΓΑΒΙΑ (ξαναβρίσκοντας τὴν πρώτη της τὴ δὺ ναμη.) Φύγε! Μὴ φοβᾶσαι (Σπαρῶναι τὴ ἀδερφε τῆς ἀπὸ τὸ ὄνομα) ξανασφαλᾶ τὴ θύρα. Ἡ ζώνη τοῦ ἡλιου χάνεται τὸ δωμάτιο ξαναπέφτει στὸν ὀμοίμορφο τὸν ἥσιο.)

ΣΚΗΝΗ Β'.

(Ἡ Συλβία Σειτάλα στέκεται ὀρθή, μὲ τὸ πρόσωπο γυρισμένο πρὸς τὴν πόρτα, μὲ τὸ βλέμμα ἀσάλευτο, μορμαρωμένη θαρρεῖς μὲ τὴν προσδοκία. Μέσα στὴ βαθειὰ σιωπὴ ἀκούεται κινδὰρ ὁ τριγμὸς τοῦ κλειδιοῦ πού ἀνοίγει. Ἡ ἀπαντήκουσα ἔνν ἀλλάζει στάση. Ἡ χέρι ἀνασηκώνει τὴν πορτιέρα. Μπαίνει ἡ ΤΖΟΚΟΝΤΑ ΔΙΑΝΤΗ, κλείνοντας πίσω της τὴν πόρτα. Μὲ τὸ πρόσωπο, δὲν ξεχωρίζει τὴν ἀντίμαχη, γαυτὴ ἀπὸ τὸ φῶς σὶν ἥσιο κ' ἓνα πικρὸ βέλο τῆς κρῶβει ὀλο τὸ πρόσωπο. Ἄμα τὴν ἰδῆ, στέκεται μὲ μιὰ πνιγμένη κραυγὴ. Μένουν κ' οἱ δὺ ὀλγες στιγμές, ἡ μιὰ ἀντιμερὸ τῆς ἄλλης, χωρὶς νὰ μιλῶσιν.)

ΣΥΓΑΒΙΑ (μὲ τόνον καθαρὸ καὶ σταθερὸ, μὰ χωρὶς μνησικακία ἢ φοβέρρα.) Εἶμι καὶ ἡ Συλβία Σειτάλα.

λικὸ μυαλό. Μιλώντας ἡ κ. Ἀλεξανδρίδη, πού διευτύνει τὸ Ἀρσάκειο, μὲ κάπιο συντάχτη τῆς Ἀκρόπολης εἶπε τὰ σοφὰ τούτα λόγια:

— «Λέτε γιὰ τοὺς Βουλγάρους... Ἔ, λοιπόν, στὰ Βουλγαρικὰ σχολεῖα διδάσκονται τὰ Βουλγαρικὰ 9 ὥρες τὴ βδομάδα, ἐνῷ ἡμεῖς ἐδῶ στὸ Ἀρσάκειο διδάσκουμετὰ Ἑλληνικὰ 6 ὥρες τὴ βδομάδα καὶ τίς βόσκουμε πολλέ!»

Κι ὁ συντάχτης τῆς Ἀκρόπολης δὲν ξεκαρδίστηκε στὰ γέλια καὶ δὲν τῆς ἀπάντησε:

— Μὰ, κυρὰ μου, στὰ Βουλγαρικὰ σχολεῖα διδάσκονται Βουλγαρο-γρο-κά, δηλ. τὴ γλώσσα πού μιλοῦνε, ἐνῷ στὰ δικὰ μας σχολεῖα διδάσκονται ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ καὶ καθαρῶσιν, δηλ. τὴ γλώσσα πού δὲ μιλοῦμε!

ΣΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ

Στὸ τεῦχος τοῦ Θεριστῆ τοῦ Γαλλικοῦ περιοδικοῦ «Le Feux» δημοσιεύεται μιὰ σύντομη ἐπιθεώρηση τῆς τελευταίας φιλολογικῆς κίνησης ἐπὶν Ἑλλάδα, γραμμένη ἀπὸ τὸν κ. Ary René d'Yvermont. Ἀπὸ τὸ ἄρθρο αὐτὸ μεταφράζουμε σήμερα τ' ἀκόλουθα πού ἀναφέρονται στὸ βιβλίον τοῦ συγγράφτη μας κ. Ρήγα Γκόλφη «Τὰ τραγοῦδια τοῦ Ἀπρίλη».

«Ἄν μιὰ καινούρια γωνιά ἀπὸ ποιητῆς ξεφυτρώνει πού ἀνεξεύρεται γιὰ ἰδανικὴ τὴν ἀνάστασι τῆς ἀρχαιότητος, ἄλλο καλῶς ὁ Ρήγης Γκόλφη φανερώνονται στὸν ὄρι ζῶνται τὸν γρημᾶτων θρημένο: μὲτα στίς πολέες καλλές παρᾶδοσι τοῦ λαοῦ. Ἀπάνου σ' αὐτόνε τὸ γοητευτικὸ, τὸν ὀλοδρῶσα καὶ ἔρμικον τόνον ὁ Ρήγης Γκόλφη: ἔγραψε τὸ βιβλίον τῶν τραγοῦδιῶν του πού τὸ τιλοφόρησε μὲ τόση ἀπλότητα: «Τὰ τραγοῦδια τοῦ Ἀπρίλη».

Τὸ ὄρος καὶ ἡ γλώσσα τοῦ κ. Ρήγα Γκόλφη δὲ ὄ ἀρέσουνε σ' ὄλους. Κανέες ὄμως δὲ θὰ μπορέσῃ ν' ἀρηγῆ πῶς μιὰ πνοὴ τρυφερὴ καὶ γεμάτη νιάτα εὐωδιάζει τοὺς στίχους τοῦ νέου ποιητῆ, καὶ πῶς μιὰ μω-ωμένη ἀπριλιᾶτικὴ αἴρα φουτᾶει σὲ κάθε σελίδα. Ἄς μὴ γενῶμε λοιπόν γλωσσικῆς διαφορῆς ὅταν ἓνα ἔργο εἶναι ὄρθιο καὶ ἀξίζει τὸν ἔπαινον.»

Ary René d'Yvermont

ΤΑΞΙΔΙΑΚΑ ΠΟΥΔΙΑ

Ὡ ταξιδιάρικα πουλιά, πού φεύγετε καὶ πᾶτε μὲ μιὰ φωνή, παρᾶπονο, μὲ μιὰ κραυγὴ, στρογγιὰ, μὲς στὴν καρδιά μου θύμησε ἀξέχαστες ξυπνᾶτε γιὰ περαιομένους μισμοῦς καὶ ὄνειρατα παλιά.

Μὲς στὴν καρδιά μου σπέρνετε βαθύτερη μιὰ θλίψη, γιὰτὶ θυμοῦμαι κάθε τί π' ἀφήκα, κάθε τί.

Γιὰ περαιομένους μισμοῦς μιλῆστε μου ἀπ' τὰ ὄψη, μὰ γιὰ ὄσους εἶναι νῆρθουνε, μὴ μοῦ μιλάτε, μὴ!

Γενεῦν.

ΜΕΛΙΝΩ

(Ἡ ἀντίζηλη σιωπᾶνει, πάντα πεπλοσκειασμένη Διακοπή.)

— Ἔσει;

ΤΖΟΚΟΝΤΑ (χαμηλόφωνα) Δὲν τὸ ξέρετε, κυρία;

ΣΥΓΑΒΙΑ (πάντα συγκρατούμενη.) Εἶρω μοναχὰ πῶς ἐμπήκατε ἐδῶ σὰ σὲ τόπο πού εἰς ἀνήκει. Μὲ βρίσκετε ἐδῶ ἀτάραχη σὰ στὸ σπίτι μου. Μιὰ λοιπόν ἀπὸ τίς δὺο μὰς σρετρίζεται τὸ οἶκι τῆς ἄλλης; μιὰ ἀπὸ τίς δὺο μὰς εἶναι ἡ παρῆσικτη. Ποιά; (Διακοπή) Ἐγῶ, ἴσως;

ΤΖΟΚΟΝΤΑ (πάντα τυλιγμένη στὸ βέλο καὶ μὲ χαμηλὴ φωνή, σὰ νὰ θέλῃ νὰ μετρίσῃ τὸ θράσος της.) ἴσως.

(Ἡ Συλβία Σειτάλα γίνεται ἀκόμα χλωμότερη καὶ κλονίζεται ὀλο, σὶν τὸν ἄνθρωπο πού λαβαίνει ἓνα χτύπημα ὄς μέσα.)

ΣΥΓΑΒΙΑ (ἐπαναστατημένη πάλι, ὀλοτρεμὴ ἀπὸ τὴν καταρῶσιν.) Λοιπόν, εἶναι μιὰ γυναῖκα, πού τράβηξε ἓναν ἄντρα στὰ δίχτυα της μὲ τὰ χαιρότερα τὰ πλανέματα πού τὸν ἀπόσπασε ἀπ' τὴ γαλήνη τοῦ σπιτιοῦ, ἀπ' τὴν εὐγένεια τῆς τέχνης, ἀπὸ τὴ χάρη ἓνός ὄνειρου πού ἔτρεφεν κῦτός ἀπὸ χρόνια μὲ τὸ ἄθος τῆς δυνάμεις του πού τὸν ἀνα-

ΓΡΑΦΕΣ ΛΙΓΟΛΟΓΕΣ

Γ.

ΠΟΛΗ, Μᾶς τοῦ 1908.

— Πάμε στὸ Βόσπορο;

— Πάμε!..

— Μὲ τ' ἀμάξι.

Δειλινὸ Μαγιᾶτικο καὶ μαγεμένο. Ὁ Θανάσης διατάξε καὶ τὸν ἀκούσαμε. Καὶ μπήκαμε στ' ἀμάξι. Εἴτανε μαζί μας καὶ ὁ Δ., ἓνας ἐξυπνώτατος δασκαλάκος, γιομάτος φωτιὰ γιὰ τὴν Ἰδέα καὶ γιομάτος ἀγάπη γιὰ τὴ φιλολογία μας. Γράφει καὶ ὄμορφα. Ἄς εἶναι. Τ' ἀμάξι ξεκίνησε καὶ δρόμο γιὰ τὸ παραιομένο Ἀρναούτικο. Ὁ Δ. στ' ἀμάξι: μὲ ρώτησε γιὰ κάπιο...γρομματακὸ ζήτημα. Ἀνατρίχιασα. Ξέρετε στίχους, παιδί μου; Λέγε. Ἄλλως, βουδάσου.

Κ' ὁ Δ. πού ἀλάκκρους τόρους βιβλία ἔχει ἀποθηκέψει στὸ μυαλό του, ἀρχίνησε νάπαγγέλλει: στίχους καὶ στίχους—καὶ μάλιστα, ὁ θεομαχῆτης, στίχους πού τοὺς ἀγαποῦσα καὶ πού μὲ συγκινούσανε, ζωντανεύοντάς μου ἀγαπημένες θύμησε.

Καὶ τ' ἀμάξι γλυστρῶσε πάνω σὲ ὄνειρο. Μέσα στὸν Παράδεισο ταξιδεύαμε καὶ ὄχι πάνω στὴ γῆ. Θέ μου! Τί ζουγραφίες εἴτανε κεινές! Δεξὰ ζερβά Σουλτᾶνικα παλάτια, περίμορφα, μυστηριώδεια, παραιομύθια. Σειρῆς ἀτέλειωτες ἀπὸ ἡσικερὰ πικτᾶνικα καὶ ἀμάξια γιομάτα χανοῦμοσε καὶ δρόμοι γιομάτοι κατάσκοπους τοῦ Πιλντῆ.

Δὲν παρασταίνονται ὄτε μὲ λέξεις ὄτε μὲ χρώματα ὄλ' αὐτὰ. Κανέες, μὰ κανέες ἴσαμε τώρα δὲν τὸ κατάφερε νὰ μᾶς πει τί εἶναι ἡ Πόλη. Κανέες ὄσο μεγάλος συγγραφέας καὶ ποιητῆς καὶ ἄν εἴτανε δὲν τὰ κατάφερε, δὲν εὐτόχησε νὰ μᾶς δώσει τίς ΤΡΕΙΣ μοναχὰ γραμμῆς πού χρειάζονται γιὰ νὰ μᾶς τὴ ζουγραφίσουνε. Τρεῖς μοναχὰ γραμμῆς, ὄχι περισσότερες, καὶ ὄμως αὐτῆς τρεῖς γραμμῆς ὄνν τίς καρτερεὶ γιὰ αἰῶνες ἀκόμα ὁ κόσμος, κ' ἔτσι ἡ Πόλη, ἡ νύφη «ἡ Βοσπορίτισσα, ἡ μία», γιὰ αἰῶνες ἀκόμα θὰ μνήσκει ἀζουγράφιστη. Πρέπει νὰ τὴν ἴδει κανέες (μὰ πρέπει καὶ νὰ βλέπει) γιὰ νὰν τὴ γνωρίζει. ἴσως οἱ τόνοι τῆς μουσικῆς ἓνός Μπετόβεν ὄπιταναν τὴ ζουγραφία της καὶ θὰ μᾶς τὴ χάριζαν.

...Τ' ἀμάξι κυλάει πάνω στὰ καλύτερῆματα τοῦ Ὀρτικιοῦ. Βρισκόμαστε ἀπόξω ἀπὸ τὴ μαρμαρένια πόρτα, ὄμα ὄμορφα καὶ τέχνης, τὸν παλατιῶνε

τάραξε σ' ἓναν παρᾶ-μῶ ἀγριο καὶ σκοτεινο, ὄπου αὐτῆς ἔχατε καθε ἀίστησι τοῦ κλοῦ καὶ τοῦ σωστοῦ πού τὸν ἔριξε στὰ ὄρμυτερα βασιαιστήρια πού θὰ μποροῦσε νὰρῆ ἡ ἀσπλαχνία τοῦ μπόγια, τοῦ ἀρρωστοῦ ἀπ' τὴν ἀναδουλειὰ πού τοῖς στέρεψε καὶ τὸν ξέρισε κρᾶτῶντας του ἀναμμένη ἀδίακουσα στίς φλέβες μιὰ θέμη διαστρεμμένη πού τοῦ κατάντησε ἀνυπόρρη τὴ ζωὴ, πού τοῦ ἀμαρῶσπε τὸ χέρι, πού τὸν ἔσπρωξε νὰ σκοτωθῇ πού ἐπιτέλους τὸν ξέριε ἐνομοθῆκατο, μέρες καὶ μέρες, σ' ἓνα ἀλαργινὸ κρ-βῆατι. ὄπου ὄλαγορη γινῶταν πόλεμος ἀμάλαγος μὲ τὸ γχρο, —καὶ δὲν εἶχε μετᾶνοια, ὄτε ἔλεος, ὄτε ντροπή, πρᾶ ἔναμπῆκε στίς σφορᾶς τὸν τόπο, πρῶν κλυθῆ τὸ ὄλο, μ-λετῶντας νὰ ξαναπαῖξη τὴν ἔγρο της, καρτερεὶ τᾶς τὴ πᾶλε στὸ πέρκομα. ἀναμετρῶντας ἓνα ἓνα τᾶποτελίσημα τῆς τόλμης καὶ τῆς ἐπιμονῆς της, ἀπαντῶντας τὴν ἔδον ἓνός νέου χιλκῶσιν. Εἶναι μιὰ γυναῖκα πού τὸ ἔλαμε αὐτὸ πού εἶπε: —Μιὰ ὄννητὴ κ' εὐγενικὰ ζωὴ ἀνθίξε ἐλευτερα στὸν κόσμο: ἐγῶ τῆνε σκλαβῶσα, τὴ γονάτῆσα, τὴν ταπεινώσα, κ' ὄστερα τὴν ἔκοψα μ' ἓνα χτύπημα. Εἶχα πιστέψει πῶς τὴν εἶχα ἀρνατισμένη γιὰ πάντα. Καὶ νᾶ, ξανά βλαστοβολᾶ, ξαναγεῶσεται, ξαναφουτῶνει, μπορεί